

URDHËR
Nr. 367, datë 9.9.2021

**MBI RREGULLAT MINIMALE QË ZBATOHEN PËR MBROJTJEN E PULAVE TË
MBAJTURA PËR PRODHIM MISHI**

Në mbështetje të nenit 102, pika 4, e Kushtetutës, pikës 3, neni 65, të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar,

URDHËROJ:

I. Fusha e zbatimit dhe përgjegjësia

Ky urdhër zbatohet, për:

- a) pulat e mbajtura për prodhim mishi;
- b) pulat e tufave të rritjes në fermat të cilat kanë tufa mbarështimi dhe tufa për rritje.

Ky urdhër nuk zbatohet, për:

- a) fermat me më pak se 500 pula;
- b) fermat me pula të mbajtura për mbarështim;
- c) vendet e çeljeve;
- d) pulat në rritje të lirë dhe në rritje ekstensive të brendshme;
- e) pulat e rritura në mënyrë organike.

Përgjegjësia kryesore për mirëqenien e kafshëve është e pronarit ose e kujdestarit të kafshëve.

II. Përkufizime

Për qëllim të këtij urdhri do të zbatohen përkufizimet e përcaktuara në ligjin nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, si dhe termat e mëposhtëm kanë këtë kuptim:

- a) “pulë”, shpendë të specieve *Gallus gallus* të mbajtur për prodhim e mishi;
- b) “kapanon” është ndërtesa ku mbahen tufat e pulave;
- c) “zonë e përdorshme” është një zonë me shtresë me celulozë, ku qëndrojnë pulat në çdo kohë;
- d) “dendësi e stokut” është pesha totale e gjallë e pulave që janë të pranishme në kafaz dhe në të njëjtën kohë për metër katror të sipërfaqes së shfrytëzueshme;
- e) “tufë” është një grup pulash që vendosen në një kapanon të një ferme dhe janë të pranishme në këtë kapanon në të njëjtën kohë;
- f) “shkalla e vdekshmërisë ditore” është numri i pulave që kanë ngordhur në një kapanon në të njëjtën ditë, duke përfshirë ato që kanë ngordhur nga sëmundjet ose për arsye të tjera, pjesëtuar me numrin e pulave të pranishme në kapanon atë ditë dhe shumëzuar me 100;
- g) “shkalla e vdekshmërisë kumulative ditore” është shkalla e shumës ditore të vdekshmërisë.

III. Kërkesat për mbajtjen e pulave

1. Të gjitha godinat për mbajtjen e pulave të jenë në përputhje me kërkesat e përcaktuara në shtojcën I, “Kërkesat që aplikohen në stabilimente”;

2. Inspektimet e kërkuara, monitorimi dhe ndjekja e detyrave të lëna, përfshirë edhe ato të parashikuara në shtojcën III, “Monitorimi dhe ndjekja në thertore”, kryhen nga veterinerët e AKVMB-së.

3. Dendësia maksimale e pulave në një fermë ose në një kapanon të një ferme të mos kalojë masën 33 kg/m².

4. Me përjashtim të pikës 3, pulat mund të mbahen në një dendësi më të lartë, me kusht që pronari ose kujdestari i tyre t’i vërtetojë AKVMB-së, se përveç kërkesave të përcaktuara në shtojcën I, “Kërkesat që aplikohen në stabilimente”, plotëson edhe kërkesat e përcaktuara në shtojcën II, “Kërkesat në rast të përdorimit të një densiteti më të lartë të stokut”.

5. AKVMB-ja duhet të sigurojë që, në rastin kur bëhet përjashtim i pikës 3, dendësia

maksimale në një fermë ose në një kapanon nuk kalon në asnjë kohë 39 kg/m².

6. Kur plotësohen kriteret e përcaktuara në shtojcën V, “Kriteret për përdorimin e densitetit të rritur të popullatës së shpendëve”, AKVMB-ja mund të lejojë që dendësia maksimale, referuar në pikën 5, të rritet me një maksimum prej 3 kg/m².

IV. Trajnim dhe udhëzim për personat që mbarështojnë pula

1. AKVMB-ja duhet të garantojë që kujdestarët të cilët janë persona fizikë të jenë trajnuar mjaftueshëm në lidhje me detyrat e tyre.

2. Kurset e trajnimit të përmendura në pikën 1 të përqendrohen në aspektet e mirëqenies dhe të mbulojnë veçanërisht çështjet e renditura në shtojcën IV, “Trajnimi”.

3. SPV-ja siguron vendosjen e një sistemi për kontrollin dhe miratimin e kurseve të trajnimit. Mbajtësi i pulave duhet të ketë një certifikatë, e cila njihet nga SPV-ja dhe AKVMB-ja, dhe që vërteton përfundimin e një kursi të tillë trajnimi ose përvojën e fituar, e cila është ekuivalente me një trajnim të tillë.

4. AKVMB-ja mund të njohë përvojën e fituar si ekuivalente me pjesëmarrjen në kurse të tilla trajnimi.

5. Kërkesat e përcaktuara në pikat 1 deri në 4 mund të zbatohet edhe për pronarët e pulave.

6. Pronari ose kujdestari duhet të marrë instruksione dhe udhëzime në lidhje me kërkesat specifike të mirëqenies së shpendëve, duke përfshirë edhe ato udhëzime në lidhje me metodat e eliminimit të praktikuar në ferma, për personat e punësuar ose të ngarkuar për t’i kapur pulat ose ngarkuar ato.

V. Kontrolli dhe raportimi

1. Kontrollat e kryera nga veterinerët e AKVMB-së, për të verifikuar pajtueshmërinë me kërkesat të këtij urdhri, të jenë jodiskriminuese. Kontrollat të kryhen në bazë të planit vjetor të kontrollit dhe mund të kryhen në të njëjtën kohë me kontrollat për qëllime të tjera.

Drejtoria e Përgjithshme e AKVMB-së t’i paraqesë SPV-së, brenda datës 20 janar të çdo viti një raport vjetor, për vitin paraardhës, për inspektimet e kryera, për të kontrolluar përpunshmërinë me kërkesat e këtij urdhri. Raporti të shoqërohet nga analiza e gjetjeve të mospërpunshmeve dhe plani i veprimit, i cili synon parandalimin ose zvogëlimin shfaqjes së mospërpunshmeve për vitet e ardhshme.

VI. Udhëzime për praktikën e mirë të menaxhimit

SPV-ja duhet të inkurajojë zhvillimin e udhëzuesve për praktikën e mira të menaxhimit, që përfshijnë udhëzime për pajtueshmërinë me këtë urdhër. AKVMB-ja të mundësojë shpërndarje dhe përdorimin e udhëzuesve të tillë.

VII. Dispozita të fundit

Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohet Drejtoria e Përgjithshme e Politikave dhe Programeve në Bujqësi, Siguri Ushqimore dhe Zhvillim Rural dhe Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve.

Ky urdhër hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Milva Ekonomi

SHTOJCA I KËRKESAT QË APLIKOHEN NË STABILIMENTE

Përveç dispozitave përkatëse të legjislacionit veterinar në fuqi duhet të zbatohen edhe kërkesat e mëposhtme:

Pirja

1. Vendet e pirjes së ujit duhet të pozicionohen dhe mirëmbahen në mënyrë të tillë që derdhja të minimizohet.

Ushqyerja

2. Ushqimi duhet të jetë në dispozicion të vazhdueshëm ose të jepet me vakte dhe nuk duhet t'u hiqet pulave më shumë se 12 orë para kohës së përcaktuar të therjes.

Shtresa

3. Të gjitha pulat duhet të kenë qasje të përhershme në shtresë, e cila të jetë e thatë dhe e shkrifët në sipërfaqe.

Ventilimi dhe ngrohja

4. Ventilimi duhet të jetë i mjaftueshëm për të shmangur mbinxehjen dhe kur është e nevojshme, të kombinohet me sistemet e ngrohjes për të hequr lagështinë e tepërt.

Zhurma

5. Niveli i zërit duhet të minimizohet. Pajisjet e ventilimit, makineritë e ushqimit ose pajisjet e tjera duhet të ndërtohen, vendosen, operohen dhe mirëmbahen, në mënyrë të tillë që të shkaktojnë sa më pak zhurmë të jetë e mundshme.

Ndriçimi

6. Të gjitha ndërtesat duhet të kenë ndriçim me një intensitet prej të paktën 20 luks gjatë periudhave me dritë, e matur në nivelin e syve të shpendëve dhe duke ndriçuar të paktën 80% të zonës së shfrytëzueshme. Një reduktim i përkohshëm i nivelit të ndriçimit mund të lejohet kur është e nevojshme, duke ndjekur rekomandimet e veterinerit.

7. Brenda shtatë ditëve nga koha kur pulat vendosen në stabiliment dhe deri në tri ditë para kohës së parashikuar të therjes, ndriçimi duhet të ndjekë një ritëm 24-orësh dhe të përfshijë periudha errësire që zgjasin të paktën gjashtë orë në total, ku të paktën të ketë një periudhë të pandërprerë errësire prej së paku katër orësh, duke përjashtuar këtu oraret e errësimit natyral.

Inspektimi

8. Të gjitha pulat e mbajtura në fermë duhet të kontrollohen të paktën dy herë në ditë. Vëmendje e veçantë duhet t'u kushtohet shenjave që tregojnë një nivel të reduktuar të mirëqenies së kafshëve dhe/ose shëndetit të kafshëve.

9. Pulat që janë dëmtuar rëndë ose tregojnë shenja të dukshme të çrregullimeve shëndetësore, të tilla si ato që kanë vështirësi në ecje, ashite të rënda ose keqformime të rënda dhe që ka të ngjarë të vuajnë prej tyre, duhet të marrin trajtimin e duhur ose duhet të eliminohen menjëherë. Në të tilla raste duhet të kontaktohet me një veteriner.

Pastrimi

10. Ato pjesë të stabilimenteve, pajisjeve ose enëve që janë në kontakt me pulat duhet të pastrohen dhe të dezinfektohen plotësisht, sa herë që kryhet shpopullimi përfundimtar, para se të futet një tufë e re në kafaz. Pas shpopullimit përfundimtar të një kafazi, të gjitha mbeturinat duhet të hiqen dhe duhet të sigurohet shtresë e pastër.

Mbajtja e të dhënave

11. Pronari ose kujdestari duhet të mbajë të dhëna për secilin kafaz të një stabilimenti, për:

- a) numrin e pulave të hyra;
- b) zonat e shfrytëzueshme;
- c) hibridi ose raca e pulave, nëse dihet;
- d) secilin kontroll, numrin e zogjve të gjetur të ngordhur, duke na treguar shkaqet, nëse dihen, gjithashtu, numrin e zogjve të vrarë me qëllim;
- e) numri i pulave të mbetura në tufë pas largimit të pulave që janë për shitje ose për therje.

Këta regjistra duhet të ruhen për një periudhë prej të paktën tre vjetësh dhe duhet t'i vihen në dispozicion autoritetit kompetent, kur të kryejë një inspektim ose kur kërkohet për arsye të ndryshme.

Ndërhyrjet kirurgjikale

12. Duhet të ndalohen të gjitha ndërhyrjet kirurgjikale të kryera për arsye të tjera, përveç qëllimeve terapeutike ose diagnostike, të cilat rezultojnë në dëmtim ose humbje të një pjese të ndjeshme të trupit ose me ndryshim të strukturës së kockave.

Sidoqoftë, zvogëlimi i sqepit mund të autorizohet nga autoriteti kompetent, kur masat e tjera

për të parandaluar shkuljen e pendëve dhe kanibalizmin nuk janë të mjaftueshme. Në raste të tilla, kjo procedurë duhet të kryhet vetëm pas konsultimit dhe këshillimit me një veteriner dhe nga një personel i kualifikuar në pulat që janë më pak se 10-ditëshe. Për më tepër, autoriteti kompetent mund të autorizojnë kastrimin. Kastrimi kryhet vetëm nën mbikëqyrje veterinare nga një personel i cili ka marrë një trajnim specifik.

SHTOJCA II

KËRKESAT NË RAST TË PËRDORIMIT TË NJË DENSITETI MË TË LARTË TË STOKUT

Njoftimi dhe dokumentacioni

Duhet të zbatohen kërkesat e mëposhtme:

1. Pronari ose kujdestari i komunikon autoritetit kompetent qëllimin e tij për të përdorur një dendësi të popullatës së shpendëve prej më shumë se 33 kg/m² peshë të gjallë.

Ai duhet të tregojë shifrën e saktë dhe të informojë AKVMB-në për çdo ndryshim në dendësinë e popullatës së shpendëve, të paktën 15 ditë para vendosjes së tufës në kafaz.

Nëse kërkohet nga AKVMB-ja, ky njoftim duhet të shoqërohet nga një dokument që përmbledh informacionin e përfshirë në dokumentacionin e kërkuar në pikën 2.

2. Pronari ose kujdestari duhet të mirëmbajë dhe të ketë në dispozicion në stabiliment dokumentacionin e përpiluar, që përshkruan në detaje sistemet e prodhimit. Në veçanti, ai duhet të përfshijë informacione mbi detajet teknike të stabilimentit dhe pajisjet e tij, siç janë:

a) një plan i kafazeve, i stabilimentit, duke përfshirë dimensionet e sipërfaqeve të zëna nga pulat;

b) ventilimi dhe, nëse është e nevojshme, sistemi i ftohjes dhe i ngrohjes, duke përfshirë vendndodhjen e tyre, një plan ventilimi, duke detajuar parametrat që synohen për cilësinë e ajrit, të tillë si rryma e ajrit, shpejtësia e ajrit dhe temperatura;

c) sistemet e ushqimit dhe pirjes, si dhe vendndodhja e tyre;

d) sistemet e alarmit dhe sistemet rezervë, në rast të mosfunksionimit të ndonjë pajisjeje të automatizuar ose mekanike, të cilat janë thelbësore për shëndetin dhe mirëqenien e kafshëve;

e) lloji i dyshemesë dhe shtresa e përdorur.

Dokumentacioni duhet të vihet në dispozicion të AKVMB-së, sipas kërkesës dhe do të mbahet i azhurnuar. Në veçanti duhet të regjistrohen inspektimet teknike të sistemit të ventilimit dhe alarmit .

Pronari ose kujdestari duhet t'i komunikojë AKVMB-së çdo ndryshim në stabiliment, pajisjet ose procedurat që mund të ndikojnë në mirëqenien e zogjve, pa vonesa të panevojshme.

Kërkesat për stabilimentet – kontrolli i parametrave të mjedisit

3. Pronari ose kujdestari duhet të sigurojë që çdo satabiliment i një fermë të jetë i pajisur me ventilim dhe nëse është e nevojshme, sisteme ngrohjeje dhe ftohjeje të projektuara, të ndërtuara dhe të funksionueshme, në mënyrë të tillë që:

a) përqendrimi i amoniakut (NH₃) nuk kalon 20 ppm dhe përqendrimi i dyoksidit të karbonit (CO₂) nuk i kalon 3 000 ppm të matura këto në nivelin e kokave të pulave;

b) temperatura e brendshme, në rast kur temperatura e jashtme e matur në hije e tejkalon 30°C, nuk e kalon këtë temperaturë të jashtme me më shumë se 3°C;

c) lagështia mesatare relative e matur brenda stabilimentit gjatë 48 orëve nuk e kalon 70%, në rast kur temperatura e jashtme është nën 10°C.

SHTOJCA III

MONITORIMI DHE NDJEKJA NË THERTORE

1. Vdekshmëria

1.1 Në rastin e densitetit të stokut më të lartë se 33 kg/m², dokumentacioni që shoqëron tufën duhet të përfshijë shkallën e vdekshmërisë ditore dhe shkallën kumulative të vdekshmërisë ditore

të llogaritur nga pronari ose kujdestari, si dhe racën ose hibridin e pulave.

1.2 Nën mbikëqyrjen e veterinerit zyrtar duhet të regjistrohen të dhëna për numrin e broilerave të vdekur gjatë mbërritjes, duke përcaktuar fermën dhe stabilimentin e fermës në origjinë. Besueshmëria e të dhënave dhe shkalla e vdekshmërisë kumulative ditore duhet të kontrollohet duke marrë parasysh numrin e broilerave të therur dhe numrin e broilerave të ngordhur gjatë mbërritjes në thetore.

2. Inspektimi Postmortum

Në kontekstin e kontroleve të kryera veterineri zyrtar duhet të vlerësojë rezultatet e inspektimit pas vdekjes (postmortum), për të identifikuar indikacione të tjera të mundshme të kushteve të dobëta të mirëqenies, siç janë nivelet jonormale të dermatitit të kontaktit, parazitizmit dhe sëmundjeve sistemike në fermën ose në kafazin e njësisë së stabilimentit të origjinës.

3. Komunikimi i rezultateve

Nëse shkalla e vdekshmërisë, siç referohet në pikën 1 ose rezultatet e inspektimit pas vdekjes, siç referohet në pikën 2, janë në përputhje me kushtet e dobëta të mirëqenies së kafshëve, veterineri zyrtar duhet t'i komunikojë të dhënat pronarit ose kujdestarit të kafshëve dhe autoritetit kompetent. Pronari ose kujdestari i kafshëve dhe autoriteti kompetent duhet të ndërmarrin veprimet e duhura për sigurimin e kushteve optimale të mirëqenies së kafshëve.

SHTOJCA IV TRAJNIMI

Kurset e trajnimit duhet të jenë në përputhje me legjislacionin në fuqi, në lidhje me mbrojtjen e pulave dhe, veçanërisht, çështjet e mëposhtme:

- a) Shtojcat I, “Kërkesat që aplikohen në stabilimente” dhe II, “Kërkesat në rast të përdorimit të një densiteti më të lartë të stokut”;
- b) fiziologjinë, në veçanti, nevojat për pirje dhe ushqim, sjelljen e kafshëve dhe konceptin e stresit;
- c) aspektet praktike të trajtimit të kujdesshëm të pulave, kapjen, ngarkimin dhe transportin;
- d) kujdesin emergjent për pulat, eliminimin emergjent dhe groposjen e tyre;
- e) masat parandaluese të biosigurisë.

SHTOJCA V KRITERET PËR PËRDORIMIN E DENSITETIT TË RRITUR TË POPULLATËS SË SHPENDËVE

1. Kriteret

- a) monitorimi i stabilimentit i kryer nga AKVMB-ja, brenda dy viteve të fundit, nuk ka zbuluar ndonjë mangësi në lidhje me kërkesat e këtij urdhri;
- b) monitorimi nga pronari ose kujdestari i fermës kryhet duke përdorur udhëzuesit për praktikën e mirë të menaxhimit të përmendur në paragrafin VI të këtij urdhri;
- c) në të paktën shtatë tufa të kontrolluara radhazi nga një kafaz, shkalla e vdekshmërisë kumulative ditore ishte nën 1% + 0,06% e shumëzuar me moshën për therje të tufës në një ditë.

Nëse nuk është kryer asnjë monitorim i stabilimentit nga AKVMB-ja brenda dy viteve të fundit, duhet të kryhet të paktën një monitorim për të kontrolluar nëse kërkesa “a” është përmbushur.

2. Rrethana të jashtëzakonshme

Duke përjashtuar pikën 1(c), autoriteti kompetent mund të vendosë të rrisë densitetin e stokut, kur pronari ose kujdestari ka dhënë shpjegime të mjaftueshme për natyrën e jashtëzakonshme të një shkalle më të lartë të vdekshmërisë kumulative ditore ose ka treguar se shkaqet qëndrojnë përtej mundësive të tij të kontrollit.